KERSTVIERING 2025

Lezing

In die tijd kondigde keizer Augustus een decreet af dat alle inwoners van het rijk zich moesten laten inschrijven. Deze eerste volkstelling vond plaats tijdens het bewind van Quirinius over Syrië. Iedereen ging op weg om zich te laten inschrijven, ieder naar de plaats waar hij vandaan kwam. Ook Jozef ging op weg om zich te laten inschrijven. Samen met Maria, zijn aanstaande vrouw, die zwanger was, reisde hij van de stad Nazaret in Galilea naar Judea, naar de stad van David die Betlehem heet, aangezien hij van David afstamde. Terwijl ze daar waren, brak de dag van haar bevalling aan, en ze bracht een zoon ter wereld, haar eerstgeborene. Ze wikkelde Hem in doeken en legde Hem in een voederbak, omdat er voor hen geen plaats was in het gastenverblijf.
Niet ver daarvandaan brachten herders de nacht door in het veld, ze hielden de wacht bij hun kudde. Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en werden ze omgeven door de stralende luister van de Heer, zodat ze hevig schrokken. De engel zei tegen hen: 'Wees niet bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen dat grote vreugde betekent voor heel het volk: vandaag is in de stad van David jullie redder geboren. Hij is de messias, de Heer. Dit zal voor jullie het teken zijn: jullie zullen een pasgeboren kind vinden dat in doeken gewikkeld in een voederbak ligt.' En plotseling voegde zich bij de engel een groot hemels leger dat God prees met de woorden: 'Eer aan God in de hoogste hemel en vrede op aarde voor de mensen die Hij liefheeft.'

Lc 2,1-14 (NBV21)

Overweging

"De herdertjes lagen bij na-a-achte… ze lagen bij nacht in het veld;
Ze hielden vol trouwe de wa-a-achte… ze hadden hun schaapjes…."

Dat zongen wij bij ons thuis, zo'n zestig jaar geleden, in deze tijd van het jaar. Ik zie ons nog zitten, mijn ouders, mijn 4 zussen, mijn zes broers, en ik. Allemaal mooi, in 2 rijen, dichtbij het kerststalletje dat op de 'dressoir' kast stond. Het was een mooi en gezellig moment, iedere avond nét voor 8 uur, want om 8 uur moesten wij gaan slapen, zodat mijn vader ongestoord naar het nieuws kon kijken op tv. Iedere avond mocht iemand anders een liedje kiezen. En dat van de herdertjes werd veel gekozen. Ik zie ze nog staan: die herdertjes. Het had iets vertederends, iets sprookjesachtig. Het 'naïeve' beeld dat je als kind van iets meekrijgt zet zich dikwijls goed vast in je hersenen. Het blijft hangen in je gedachten en je gevoelens en er is veel kans dat je er nog moeilijk van los komt. Dat is niet alleen het geval voor het beeld van de herders, maar ook van Jozef en Maria en het kind in de kribbe.

Dat werd de voorbije weken nog maar eens duidelijk…
"Geef ons onze kerststal terug!" was de titel van een petitie die in Brussel met 30.000 handtekeningen ondertekend werd.
- **'Onze'** kerststal! De kerststal met een devoot knielende Maria, met biddende handen en een beate blik gefixeerd op de kersverse baby die met wakkere ogen naar de sterrenhemel kijkt.
- '**Onze** kerststal'. Het stoorde de voorbijgangers dat de zgn. 'identiteit' van de figuren in de Brusselse kerststal onzichtbaar gemaakt wordt. Niet het kerstgebeuren zelf, maar die traditionele voorstelling ervan is cultureel erfgoed geworden van Europa. *"Een kerststal kan je geen religieus object meer noemen. Dat is gewoon een onderdeel van onze traditie"* zei meneer Bouchez in een kranteninterview.[1]

[1] De Standaard, 13 december 2025

Hallo! Het voorvoegsel ‘kerst’ komt toch van ‘Christus’? Als er naast de woorden ‘kerstmis’ en ’kerstviering’ één woord is waar kerst nog een religieuze betekenis heeft, dan is toch wel het woord ‘kerststal’. De kerstboom met kerstballen, laat staan de kerstmarkt, ze hebben niets met Jezus’ geboorte te maken, maar alles met het verlangen naar een warme en gezellige sfeer.
Dat was trouwens een andere kritiek op die lappenpoppen zonder gezicht: *“je krijgt er geen warm gevoel van”.*

Inderdaad: die gezichtsloze poppen zijn het Gelaat van wie in de kou blijft staan. Mark Van de Voorde verwoordde het zo: Ze spreken ons aan en zeggen *“kijk naar wie geen gezicht meer heeft, naar wie uitgesloten wordt. (…) Als meneer Bouchez in die gezichtsloze poppen zombies ziet, dan heeft hij exact gezien wat de kerststal wil oproepen. De honderden daklozen en duizenden mensen zonder papieren.”* [2]
Die gezichtsloze poppen staan gewoon symbool voor de identiteit van de 123 miljoen vluchtelingen, wereldwijd.
Ze staan ook symbool voor de Palestijnen die op de bezette Westelijke Jordaanoever gevangen zitten in de wurggreep van de illegale Joodse nederzettingen.
Dat die kerststal esthetisch niet mooi is en dat je er niet ‘warm’ van wordt vind ik totaal irrelevant.

Het is historisch trouwens zeer te betwijfelen dat Jezus in een stal geboren is.
Het is de evangelist Lucas echter niet om de feitelijke waarheid te doen, maar om een ander gezicht van de waarheid. Lucas heeft het lef om de nadruk te leggen op de kwetsbaarheid van Gods menselijkheid, iets wat toen zeer ongebruikelijk was.
Jezus krijgt geen kleed van satijn of een bedje met zijden lakens. Hij wordt letterlijk en figuurlijk niet in de watten gelegd.
Hij wordt ook niet zoals Simba in de openingsscène van ‘The Lion King’ in de hoogte geheven, waarop het hele dierenrijk eerst uitzinnig van vreugde wordt en daarna eerbiedig knielt voor de nieuwe koning.
Neen, er klinkt geen *“Glo-o-o-o-o-o o-o-o-o-o o-o-o-o-o-ria in exelcis Deo”* want hij ligt in een voederbak voor geiten, schapen of varkens.[3] Alleen enkele herders komen hem begroeten.

En zo ben ik weer bij de herders beland. In de Joodse samenleving van het begin van onze tijdrekening vertegenwoordigen die herders wel iets heel anders dan het zeemzoeterig tafereeltje waar ik in het begin over zong. De herders waren geen tweederangs- maar derderangsburgers in het Palestijns grondgebied rond Bethlehem. Ze werden uitgesloten omdat ze niet leefden volgens de verwachtingen. Ze hadden geen recht van spreken in een rechtszaak. Ze werden hoogstens ‘geduld’, als ze zich ver genoeg van de andere mensen afzonderen.
Het bijzondere van het kerstverhaal is precies dat herders de eersten zijn die het goede nieuws te horen kregen en op bezoek mogen gaan.
Misschien kan dat een leidraad zijn voor ons in het komende jaar? Dat wij zelf op zoek gaan naar de herders in onze samenleving en proberen om hen het licht in de ogen terug te geven.

Jef Truwant
De Lier, Brugge, 24 december 2025

---

[2] Mark Van de Voorde in De Standaard, 6 december 2025
[3] Over de aanwezigheid van een os en ezel schrijft Lucas niets; die zijn er achteraf bijgehaald om een profetie van Jesaja letterlijk te doen uitkomen. Zie Jes 1,3: “Een rund herkent zijn meester, een ezel weet wie zijn voederbak vult, maar Israël mist elk inzicht, mijn volk leeft in onwetendheid.”